

Н.В. Мурликіна (ХДУХТ, Харків)

М.О. Янчева, канд. техн. наук, проф. (ХДУХТ, Харків)

О.І. Упатова, канд. техн. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

ПОЛПШЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ЕМУЛЬГАТОРІВ М'ЯСНИХ ВИРОБІВ ЕМУЛЬСІЙНОЇ СТРУКТУРИ

Ефективні шляхи забезпечення стійкості м'ясних фаршевих емульсій передбачають визначення фізико-хімічних механізмів стабільності і знаходяться у площині пошуку технологічних рішень одержання стандартизованої продукції з високими технологічними, споживчими властивостями. Реалізація такого підходу можлива за допомогою фізико-хімічної енергії поверхнево-активних речовин (ПАР), наприклад, ліпофільних низькомолекулярних ПАР групи емульгаторів ацилгліцеринної природи — моно-, діацилгліцеринів (МАГ, ДАГ) жирних карбонових кислот. Вони, маючи дифільну структуру, здатні забезпечити адсорбцію на поверхні розділу фаз та знизити поверхневий натяг і полегшити роботу диспергування жиру в м'ясній емульсії.

Розробка м'ясних виробів емульсійної структури з підвищеними функціонально-технологічними і споживчими властивостями шляхом використання нових більш досконалих емульгаторів з поліпшеними функціональними властивостями є актуальною. Ефективність використання таких емульгаторів пов'язується з удосконаленням технології м'ясних виробів, зокрема операції приготування фаршу, і одержанням стандартизованої готової продукції зі стабільними показниками якості.

З метою підвищення функціонально-технологічних, споживчих властивостей м'ясних виробів емульсійної структури нами було науково обґрунтовано технологію нових вітчизняних емульгаторів ацилгліцеринної природи (ЕАГП) шляхом нетривалої (8...10)-60 с переестерифікації соняшникової олії у бінарній системі органічних розчинників за м'яких умов 35...40 °С.

Експериментально визначено, що одержаний емульгатор характеризується близьким до природного жирнокислотним складом (НЖК:ННЖК=1:7,2), підвищеним вмістом ω -6 ПНЖК у нативній *цис*-формі (59,69% лінолевої кислоти), підвищеним вмістом (53...54%) фракцій МАГ (інгібіторів автоокиснення, термополімеризації) і ДАГ (компонентів з бактерицидними властивостями), показниками якості (ПЧ; КЧ; питома поглинання за 232 і 268 нм; відсутність *транс*-ізомерів — відсутність смуг поглинання за 970 см^{-1} , 1675...1665 см^{-1}), стабільними впродовж нормативного терміну зберігання.

Проведено оцінку поверхнево-активних властивостей одержаних ЕАГП. Встановлено, що вони, концентруючись на межі розділу фаз і знижуючи поверхневий і міжфазний натяг у системі вода–олія (на 55...57%), вода–етанол (зниження на 17%, поверхнева активність — 11,60 Дж·м/моль), в результаті адсорбції, виявляють достатню поверхневу активність. Розраховані величини показника ГЛБ (6,1), роботи адсорбції (30,99 кДж/м²) свідчать про те, що ЕАГП можна використовувати для одержання і стабілізації м'ясних емульсій.

На підставі виявлених закономірностей зміни емульгуючих властивостей м'ясних емульсій «М'ясний фарш–вода–олія» від масової частки уведеного емульгатора встановлено, що внаслідок спрямованої дії ЕАГП на структуру адсорбційних шарів в м'ясних емульсіях за широкого інтервалу вмісту жиру в м'ясній сировині (6,5%...10,4%) за масової частки ЕАГП 0,5%...0,7% забезпечується достатньо високий рівень емульгуючих властивостей (емульгуюча здатність — 80,0%...99,9%; кінетична стійкість — 42,0%...36,4%; агрегативна стійкість — 13%...0%; стабільність емульсії — 81,8%).

За результатами дослідження функціонально-технологічних властивостей м'ясних фаршевих емульсій залежно від ступеня подрібнення компонентів, способу підготовки жирової сировини з ЕАГП визначено, що показники ВУЗ, ЖУЗ збільшуються з підвищенням масової частки ЕАГП в емульсії; відносне перевищення показників контролю складає для ВУЗ — 3,7...5,3%, ЖУЗ — 5,5... 22,0%.

У результаті проведеного комплексу досліджень встановлено закономірності формування функціонально-технологічних, структурно-механічних властивостей фаршевих м'ясних емульсій за різних концентрацій ЕАГП, ступеня подрібнення компонентів, способів підготовки жирової сировини. На підставі виявлених закономірностей та згідно з науково обґрунтованими технологічними параметрами, відпрацьованими рецептурами було удосконалено технологію і одержано на основі фаршів із грубим та тонким подрібненням сировини з необхідними стабільними функціонально-технологічними, структурно-механічними властивостями кулінарну продукцію з високим виходом, органолептичними показниками.

Вирішення поставлених завдань дозволило у технологічному циклі підвищити ефективність операцій одержання і стабілізації м'ясної емульсії і виготовити м'ясну продукцію зі стабільними якісними показниками, підвищеною харчовою цінністю, у тому числі за умов використання м'ясної сировини з низькими функціонально-технологічними властивостями, розширити асортимент і знизити собівартість продукції, зробивши її доступною з економічної точки зору для широких верств населення України.